

Et højtideligt løfte

Nehemias' Bog 10

"Resten af folket ... svor, at de ville adlyde Guds lov med alle dens befalinger og forskrifter, sådan som den var overleveret gennem Moses ..." (Neh 10,29.30 - Bibelen på Hverdagsdansk).

Hovedtanke

Gud holder trofast ved sin pagt, selvom den på grund af menneskene skal fornys gang på gang.

Introduktion

Hvert eller hvert andet år forlænges mobil- eller fastnetabonnementer automatisk – forudsat, at man ikke opsiger dem udenfor den indgåede opsigelsesfrist. Mange bruger anledningen til at forhandle sig til bedre betingelser hos udbyderen. I andre situationer er det derimod en fordel at bibeholde de gamle kontraktbetingelser, fordi de nye kontrakter ikke længere indeholder bestemte fordelagtige klausuler.

Uanset hvad – så er nutidens kontrakter sjældent aktuelle og gældende i længere tid. Snarere bliver de løbende fortolket eller tilpasset i forhold til den aktuelle økonomiske og politiske situation. "Det eneste konstante er forandringer" (ifølge Heraklit fra Efesos).

Hvordan ser det så ud med de "kontrakter", som Gud indgår med os? På den ene side tales der om, at Guds pagt med sit folk er evig og dermed gør krav på ubegrænset gyldighed. På den anden side tales der flere gange i Bibelen om fornyelse af pagten og ovenikøbet om en ny pagt.

Vi tager Neh 10 som anledning til i denne uge at se på nogle af Guds pagtslutninger med mennesker og stiller følgende spørgsmål: Hvorfor skal Guds evige pagt aktualiseres? Hvilket forhold har aftaleparterne i denne pagt til hinanden? Hvordan forandres deres forpligtelser og rettigheder i tidens løb?

Den evige pagt

1 Mos 9,9.16;
17,1-8

**Hvilken egenskab eller holdning hos Gud står bag den evige pagt?
Hvad forventer Gud af dem, som pagten er indgået med?**

Baggrund

Gud opretter sin relation til menneskene og stifter en pagt med dem. Men denne pagt indgås ikke mellem ligestillede parter. Guds evige pagt, som han først indgår med Noa, er "hans frie, uafhængige viljeserklæring og det betingelsesløse løfte om, at livet på jorden (alt levende) opretholdes" (SEB 19 (Stuttgarter Erklæringssbibel)).

Da Gud talte til Abraham på et senere tidspunkt (17,2) sluttedes ikke en helt ny pagt, men den samme evige pagt blev overdraget, fornyet og præciseret. "I Abram søgte og fandt Gud det menneske, som han kunne tale til: 'Gennem dig vil jeg virkeliggøre den pagt, der blev indgået med menneskeheden, som skal begynde med dig og gøre dig til grundstenen for den fælles menneskehed, der vindes tilbage til mig'" (WStB, *Første Mosebog*, 12,3-6, 132 (Wuppertaler Studienbibel)).

Til fordybelse

I 1 Mos 17,1 åbenbarer Gud sig for Abraham med navnet "El-Shaddaj", som står for pagten med stamfædrene. Den mere almindelige oversættelse af navnet *den Almægtige* gengiver kun delvist den fulde betydning.

Jødiske fortolkere oversætter "El-Shaddaj" med "Gud er tilstrækkelig". Med dette navn "siger Gud til Abram: Se dig omkring i min verden, og du ser overalt – i det store og i det små – et 'tilstrækkelig!' ... dette 'tilstrækkelig' er også "skabelsens Sabbat-stempel, – Guds segl på himmel og jord ... 'Skaberens *daj* (tilstrækkelig!) er det, som alt er tilvejet og tilmålt efter, som er åbenbaret i hvert mål, hver størrelse, hver lov og hvert endemål" (a.a.O, 128f.)

Til eftertanke

Kravet vær udadlig (17,1) kan også gengives med *vær hel*. Hvad betyder det for mig at være "hel"?

Pagt og forbund

Jos 24,14-15

Hvorfor stiller Josva folket over for en fornyet beslutning for Herren efter erobringen af Kanaans land?

Hvilke to muligheder giver han dem?

Baggrund

Israels folk er ankommet i Kanaans land og må tilpasse sig til de forandrede livsvilkår. Dengang hørte land og guddom sammen ifølge deres tankesæt. "Når Israel nu bor i et nyt land, er spørgsmålet, om de her, hvis de vil overleve og modtage regn og frugtbarhed, bliver nødt til at tjene andre guder end Abrahams, Isaks og Jakobs Gud: Herren (Jahve). For hidtil har Jahve hersket i ørkenen" (WStB, *Das Buch Josua*, 297). Josva stiller altså ikke blot et retorisk spørgsmål: "Men hvis det er jer imod at dyrke Herren, så vælg i dag, hvem I vil tjene."

Til fordybelse

Selvom Bibelen taler om indgåelse af forskellige pagter (med Noa, Abram, Moses, David osv.), drejer det sig til syvende og sidst om den samme pagt, som fornys og uddybes. Pagtens indgåelser bygger oven på hinanden. I hver aftale åbenbarer Gud bestemte aspekter af den samme evige pagt. De erstatter dermed ikke de foregående aftaler, men udvider dem. Det skete ved Sinai sammen med Moses, og fornyelsen sker nu i pagten med Josva.

Ligesom ved andre indgåelser af pagten er der også i Jos 24 en struktur, som var typisk for den tids kontrakter: I forordet præsenterer Gud sig som *Herren, Israels Gud* (v. 2). Derefter følger en lang historisk prolog, hvor Josva minder folket om, hvad Gud i fortiden har gjort for det (v. 2-13). Dernæst bliver regler og love listet op (v. 14.15.23), velsignelser og forbandelser forkyndt (v. 19-20), vidner udpeget (v. 22.27) og bestemte forholdsregler nævnt (v. 25-26)

Til eftertanke

"Tilpasning sløver, og man bliver let tilbøjelig til at gå på kompromis" (SEB 298).

Fornyelse af pagtens aftaler

Neh 10,1.29-30

Hvem tager initiativet til folkets selvforpligtigelse?

Hvem er parterne til denne aftale?

Baggrund

Israels folk befinder sig atter i en ny situation. Under landflygtigheden i Babylon var der kun begrænset mulighed for at kunne udleve pagten med Gud. Nu er der bedre forudsætninger for det. Templet og bymuren er genopbygget. Folket blev mindet om Guds lov (Neh 8) og erkendte omfanget af deres overtrædelser (Neh 9). "Efter bekendelsen af skylden og bønnen om Guds nådige indgriben træffes der [nu] forholdsregler, som skal hjælpe med til at undgå gentagelser af de samme fejl" (SEB 599).

"Der blev truffet en fast aftale. Det hebr. ord stammer fra den samme ordfamilie, som bekræftelsesformlen, der udtrykkes med 'amen' på dansk" (WStB, *Die Bücher Esra und Nehemia*, 260).

De tre ledende gruppers repræsentanter (overhovederne, levitterne og præsterne), som underskriver aftalen, bliver nedskrevet med navns nævnelse. "... alle, der havde skilt sig ud fra de fremmede folk og holdt sig til Guds lov, ... der var i stand til at forstå ... [og forpligtede sig til, red.] omhyggeligt at holde alle Herrens, vor Herres, befalinger, retsregler og love", sluttede sig til dem (v. 29-30). Det underskrevne dokument bliver forsejlet for muligvis at blive opbevaret i tempelarkivet.

Til fordybelse

Ligesom Moses på Sinai og Josva på tinget i Sikem griber også Nehemias til traditionen for overenskomster mellem Mellemøstens kontraktparter på den tid. "Det sker [her] i form af en selvforpligtigelse på skrift, der underskrives af alle folkets ledende mænd" (SEB 599).

Til eftertanke

Nu er pagten atter fornyet,
og mit hjerte er dig givet.
Som på jord du selv har levet,
lad hver dag mig leve livet.
(Tysk salmebog 182, 2. strofe)

På tro og love

Neh 10, 31-32

**Hvilket ønske skjuler sig bag denne ed?
Hvad bringer folkets religiøse identitet i fare?**

Baggrund

Under ed og med løfte (da. på tro og love), som hører til ældre mellemstlige kontrakter, forpligter folket sig til at holde Guds love. Denne ed konkretiseres på følgende områder:

- *Blandingsægteskaber (v. 31):* Ezra har allerede før skarpt kritiseret ægteskaber mellem jødiske mænd og hedenske kvinder og ovenikøbet krævet tvangsskilsmisser (Ezra 10,19.44). Ægteskaber forbydes nu også mellem jødiske kvinder og hedenske mænd, uden at tvangsskilsmisser nævnes.
- *Sabbatsbuddet (v. 32a):* Toraens sabbatsregler henholder sig overvejende til markarbejdet og arbejdet i huset. På grund af de ændrede livsvilkår efter hjemkomsten bliver yderligere to aspekter betydningsfulde: "For det første anses nu også købslåen [handelen] som brud på sabbatsbuddet, og for det andet skulle der holdes fuldstændig hvile" (WStB, *Die Bücher Esra und Nehemia*, 263).
- *Sabbat- og gældseftergivelsesår (v. 32b):* Denne engangsbegivenhed (Neh 5) skal ophøjes til en fast tradition, som bringer fattige og forarmede ud af deres gæld med regelmæssige mellemrum.

Den hebraiske tekst er ikke entydig. Måske tales der i den første del om at give afkald på høsten i det syvende år (sml. 3 Mos 25,2-7; Sabbatåret), men måske i hele 'afsnittet' også om eftergivelse af gæld i dette år (sml. 5 Mos 15,1-3; gældseftergivelsesåret) (SEB 599f.).

Til anvendelse

Hvad skal man mene om løsningen af problemet med blandingsægteskaber? (Dette spørgsmål tages udførligt op i bibelstudie 12 om "Omvendelse og ny start"!).

Til eftertanke

Hvilke overbevisninger og vaner præger min adventistiske, henholdsvis kristne identitet? Hvad bringer den i fare?

Omsorg for "Guds hus"

Neh 10,33-40

Hvilke (nye) regler skal sikre templets samt præster og levitters underhold?

Baggrund

I de tre første forpligtelser drejer det sig fremfor alt om forhold til andre mennesker. I de andre fem ligger hovedvægten på bestemmelserne omkring templet.

- *Tempelskatten* (v. 33-34): Den her indførte tempelskat har ingen tilknytning til Toraen (Moseloven). Afgiften er øremærket: regelmæssige ofre, der vedrører hele menigheden og ikke den enkelte. Skatten skulle sikre den permanente tjeneste i Guds hus.
- *Templets forsyning med brænde* (v. 35): Levering af brændet er ligeledes en ny regel, som også skal sikre en regelmæssig offer-tjeneste.
- *Førstegrøden* (v. 36-38): Toraen kender til talrige forordninger om førstegrødegaver (4 Mos 18,15ff og par.). Afgiften fra den bedste del af høsten – selvom om der ikke er fastlagt nogen mængde – er beregnet til præsterne. Det skulle de bruge til livets underhold.
- *Tienden* (v. 38-39): Tidligere bragte folket selv deres tiende til helligdommen. Denne fremgangsmåde lader sig åbenbart ikke gennemføre på længere sigt, så levitterne overtager opgaven som skatteinspektører, der skal inddrive tienden "i alle de byer".
- *Den almene omsorg for templet* (v. 40): Dokumentets afslutningsord svarer på Nehemias' spørgsmål: "Hvorfor bliver Guds hus forsømt?" og sammenfatter folkets selvforpligtigelse: "Vi vil ikke svigte vor Guds hus" (ifølge WStB, *Die Bücher Esra und Nehemia*, 265f.).

Til eftertanke

Hvordan står det til med min selvforpligtelse: at drage omsorg for Guds hus? Hvor meget bidrager jeg til, at min menighed kan holde bygningen ved lige og kan afholde udgifterne til missionen og de sociale opgaver?

Den nye pagt

Hebr 8,7-13

**Hvilken berettigelse har den "nye" pagt?
Hvilken betydning har den "gamle" pagt stadigvæk?**

Baggrund

Hebræerbrevets forfatter erklærer, at den første, *gamle*, pagt er forældet. Dens plads overtages nu af den nye pagt, som dog blev bebudet af Det gamle Testaments profeter, der længtes efter den (Jer 31,31-34; Ez 11,19-20). Ligesom den gamle pagt er den nye pagt grundfæstet på Guds ubrydelige trofasthed. Den giver også løftet om tilgivelse af synder og forsoning med Gud. De fundamentale principper for Guds relation til mennesker (*jeg vil være nådig*) står fast i den nye pagt ligesom i den gamle.

Anderledes forholder det sig dog med den nye pagts indflydelse på menneskene. Den fører til en indre forandring og en kvalitativ ny relation til Gud. Den nye *evige pagt* (13,20) sætter ikke det hidtil gældende ud af kraft, men bringer det i mål, opfylder det og bekræfter således den uændrede hensigt, som Gud har med menneskers frelse, fra et nyt perspektiv – i lyset af Jesu kors.

Ordet for gammelt (gr. *palaios*) i vers 13 betyder ikke kun, hvor gammelt noget er i forhold til åremål, men også antikt, forældet, ubrugbart på grund af ælde. Den nye pagt erklærer den gamle for magtesløs, fordi den ikke evner at fuldende retfærdigheden og retfærdiggørelsen.

Til eftertanke

Selvom den gamle pagt er den nye underlegen på flere punkter, er de etiske mål, som Guds vilje sætter for vores liv, uforandret (Matt 5,17-18).

Resumé

Pagt slutningerne, som Gud iværksatte med mennesker og sit folk, var udtryk for den ene evige pagt, der har fundet sit mest fuldkomne udtryk i den nye pagt. Folket under Nehemias bekræfter også sin delagtighed i denne pagt med et højtideligt løfte.

Spørgsmål til drøftelse

Udgangspunkt

1 Til hverdag indgår vi hele tiden nye kontrakter og bekræfter eller forlænger de bestående.

**Hvornår giver en kontrakts fornyelse mening?
Hvilke kontrakter ville I udtræde af?**

Jos 24,14-15

2 Hvilken beslutning stiller Josva folket over for?
Hvilke to alternativer lægger han frem for dem?

**Hvad er i dag "fædrenes guder" eller "landets guder",
som kunne indtage Guds plads?**

Tillægs-
spørgsmål

3 "Tilpasning sløver og tenderer til, at man let går på kompromis."

**Hvordan kan en snigende fremmedgørelse fra Gud og hans
pagt med os undgås?**

Neh 10,1.29-30

4 Hvorfor bliver den ny indgåelse af pagten til en så vigtig
begivenhed på Nehemias' tid?

Hvilken aftale er folket parat til at indgå?

Tillægs-
spørgsmål

5 Hvad har I lovet Gud ved jeres dåb?

Hvordan ville jeres løfte tage sig ud i dag?

Neh 10,40

6 "Vi vil ikke svigte vor Guds hus."

Hvad betyder dette udsagn for vores menighed?